

Visseropstand van 1887 doet denken aan huidige pesterijen

Het gijzelen van de O.33 'Marbi' vorige week in internationale wateren nabij Duinkerken, deed ons denken aan de fameuse vissersopstand van augustus 1887.

De alhier verblijvende Koning Leopold II moest zelfs ijlings Oostende verlaten. In dat jaar vielen de vangsten voor de Oostendse vissers behoorlijk tegen. De Oostendse groothandelaar Dossaer reageerde op de schaarste door Britse reders er toe te overhalen hun vangsten in Oostende te lossen en te verkopen.

Bekogeld met vis

Dat zette kwaad bloed bij de lokale vissers die op voet van oorlog met de Engelsen leefden. Een paar Oostendse schepen hadden voordien vastgeankerde haringnetten van Engelse vissers overvaren en werden op klacht en bij internationaal recht daarvoor zwaar beboet.

Wanneer de *Lamberton* uit Hull, de *Express* uit Ramsgate en de *Violet* uit Grimsby met hun vangsten Oostende aandeden, zat het spel op de wagens. De vis werd in Oostende in die tijd verkocht in 'de cierk', vismijn die zich zowat tegenover het huidig Petrus- en Paulusplein bevond. De vangst moest na het lossen worden getransporteerd van het eerste dok naar de vismijn.

De radeloze, maar vooral werkloze, Oostendse vissers konden dat niet aanvaarden en klommen aan boord van de schepen. Ze wierpen de benen om en vertrappelden de vis. In het visserskwartier werden mannen geronseld om de Engelsen mores te leren.

De zes inzetbare politieagenten plus twee gendarmen stonden dra tegenover de overmacht. Er werd met vis gooid en de wachtmeester van de rijkswacht loste schoten. Er vielen een paar gewonden.

Toch drie doden

De zwaar zieke Karel Janssens was toen burgemeester van Oostende. De man zou trouwens enkele weken nadien komen te overlijden. Als hoofd van politie gaf hij van op zijn ziekbed het bevel de Burgerwacht in te schakelen. De Burgerwacht bestond uit mannen die geen legeningplicht hoefden te vervullen, maar wekelijks werden geoefend om in geval van oproer de ordehandhavers te ondersteunen. Die Burgerwacht bezette de kaai, maar kon niet beletten dat plaatselijke vissers de Engelse schepen bezetten. De schipper van de 'Lamberton' besloot dan maar om onmiddellijk te vertrekken.

Toen de Oostendenaars vernamen dat er 's anderendaags toch aanstalten werd gemaakt om de vis van de 'Express' en de 'Violet' op de markt te gooien, liep het uit de hand. Ze dreven de twee Britse vaartuigen met sloepen naar het midden van het dok, zodat er niet kon gelost worden. Tevergeefs poogde de politie met de 'gijzelnemers' te onderhandelen. De vissers hadden het vooral gemunt op de leden van de Burgerwacht,

die Oostendenaars waren net als zij. Met ontblote borst riepen ze: „Schiet maar als jullie durven, zondagssoldaten...” En zo geschiedde! Na drie verwittigingen van de politiecommissaris, volgden de salvo's. Dat terwijl de vissers de 'Vlaamse Leeuw' zongen. Er vielen drie doden te betreuren. Twee vissers in de jollen en één toeschouwer aan de wal. Naar het schijnt hadden veel burgerwachters na het bevel opzettelijk naast de sloepen geschoten. Eén van de vele verdwaalde kogels werd fataal voor een aanwezige op de kade.

Meer dan honderd veroordelingen

De stad leek na de incidenten belegerd. De vissers weigerden nog uit te varen en de ruiten van de firma Drossaer in de Sint-Paulusstraat werden stukgegooid. Twee dagen nadien werden de twee gesneuvelde vissers onder massale belangstelling ten grave gedragen. Om revolutie te voorkomen werden twee militaire eskadrons naar Oostende gestuurd.

Het staartje dat de opstand kreeg, was niet van de poes. Er werden in totaal 87 personen beticht. De beschuldigde vissers liepen gevangenisstraffen op gaande van acht dagen tot vier maanden effectief. Later werden nog eens zeventien medeplichtigen veroordeeld tot gevangenisstraffen.

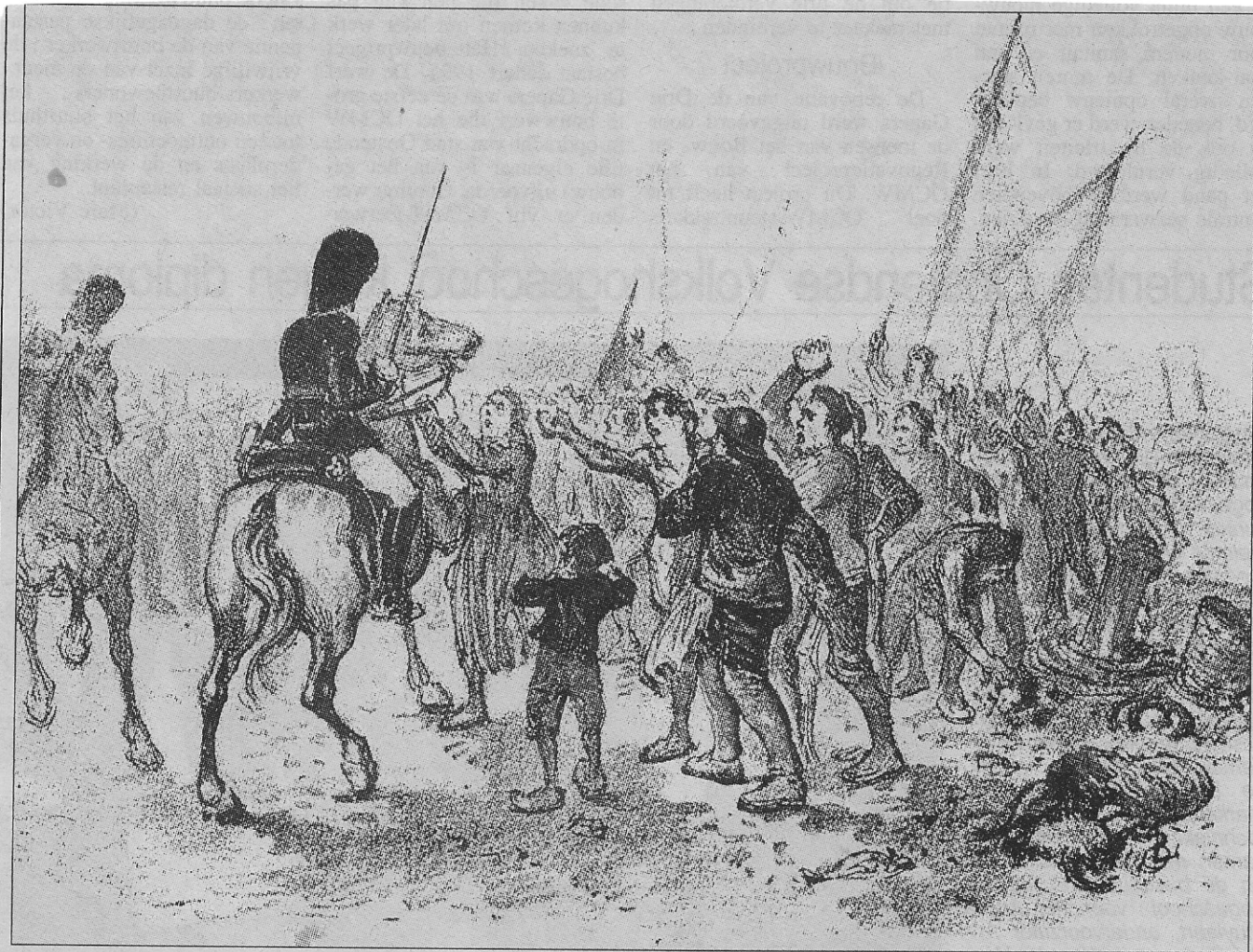
Het gevolg was dat België toch ging onderhandelen met de Britten voor het duidelijk bakken van de gebieden waar al dan niet gevist mocht worden. Voor een keer had-

den de politici aandacht voor de problemen van de Vlaamse vissers. In die doorbraak speelde de in opkomst zijnde socialistische partij een belangrijke rol. Net zoals de trouwens inzet van die jonge almoezenier ter zee 'paster' Pype.

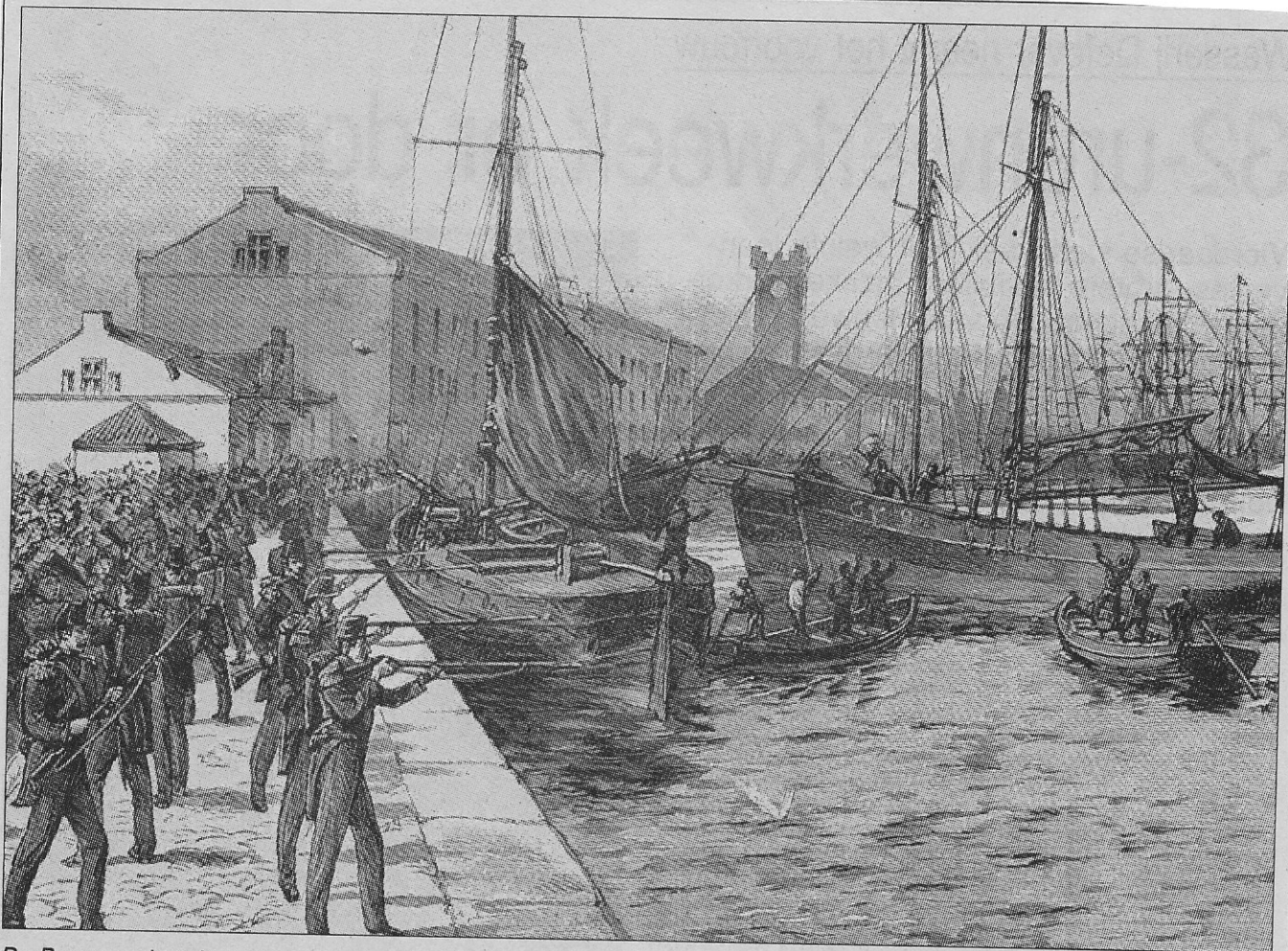
Opstand inspireerde ook Ensor

Over de Oostendse visserijopstand anno 1887 bestaan er geen foto's. Getekende illustraties zijn er wel. Ook James Ensor liet zich inspireren door het voorval en schilderde zijn fameus werk 'De Gendarmes'. Op dat doek ziet men de twee neergeschoten vissers en twee gendarmes die de lijken bekijken, met op de achtergrond de Oostendse bevolking. In Oostende was er in die tijd ook een huisschilder aan het werk die op een primitieve wijze is veel visserscafé's beelden van de grote vissersopstand liet ophangen. In het museum van de 'De Plate' kan men vandaag nog dergelijk 'werk' bekijken. Uiteraard lieten ook de marktzangers zich niet onbetuigd en werd het drama in 'het Lied der Vissers' rondgedragen. Met als slotakkoord: *Maar het waren de garde-sivieken die vermoordden hun eigen broers...* Terug te vinden in het *Groot Oostendsch Liedtboek* van Jef Klausung.

De recente pesterijen van de Franse vissers, en tot op zekere hoogte ook deze van de Franse Marine, bewijzen dat onze Vlaamse vissers zelfs 110 jaar na datum zich nog steeds moeten schrap zetten ten overstaan van de grotere visserijmogendheden.

Charge te paard van de bereden rijkswacht op de vissersbevolking.

De Burgerwacht schiet vanop de Stapelhuiskaai naar de Oostendse vissers.